

Praktische maatregelen om erfmissie tegen te gaan

Feb. 2021 – Yvonne Gooijer & Margot Veenenbos – CLM Onderzoek en Advies

1. Gebruik een wasplaats met zuiveringstelsysteem

Maak op het erf bij voorkeur geen enkele machine schoon waarmee gewasbeschermingsmiddelen zijn toegepast. Denk aan de veldspuit, pootmachine, zaaimachine, rugsput en inschuurapparatuur, zoals een Pieper-does. Gebruik voor het wassen van dergelijke machines en het inwendig reinigen (spoelen) een wasplaats met zuiveringstelsysteem. Leg deze zelf aan, of maak gebruik van de wasplaats van een collega. De wasplaats is bij voorkeur overdekt, maar dit hoeft niet. Je kunt aparte wasplaatsen aanleggen voor machines waarmee gewasbeschermingsmiddelen zijn toegepast en voor andere machines (zoals tractor, ploeg, enz.) of dit combineren in één wasplaats (combi-wasplaats).

Elke waterstroom van de wasplaats heeft zijn eigen bestemming:

- 1) *Was- of spoelwater van machines waarmee gewasbeschermingsmiddelen zijn toegepast*; wordt opgevangen en gezuiverd, waarbij geen afvalwater wordt geloosd (bijv. met Phytobac, Heliosec, Biofilter of RemDry).
- 2) *Was- of spoelwater van andere landbouwmachines*; gaat door een bezinkput, olieafscheider en monsternepput en mag vervolgens worden geloosd op het vuilwaterriool, worden opgevangen en gelijkmatig worden verspreid over landbouwgronden of worden geloosd in een infiltratievoorziening (greppel of wadi). Voor deze laatste optie is een maatwerkvoorziening van de gemeente vereist.
- 3) *Regenwater*; de wasplaats waar machines met gewasbeschermingsmiddelen worden gewassen, moet na gebruik altijd worden schoongespoten. Dit voorkomt dat met het regenwater ook gewasbeschermingsmiddelen afspoelen. ‘Schoon’ regenwater mag worden geloosd via dezelfde route als was- en spoelwater dat niet in aanraking is gekomen met gewasbeschermingsmiddelen (route 2).

Meer informatie:

- [Kennisboekje Erfmissie? Natuurlijk niet!](#) > 1.3
- Filmpje ‘Niet-overdekte wasplaats bij akkerbouwer en varkenshouder Arjen Stevens’ https://www.youtube.com/watch?v=P3hY_osqEx8&t=5s
- Filmpje ‘Niet-overdekte wasplaats met phytobac bij akkerbouwer & melkveehouder Jan van Leeuwen’ <https://www.youtube.com/watch?v=rG3EQc8Oqeg&t=3s>
- Filmpje ‘Gescheiden wasplaatsen bij akkerbouwer De Sain’ <https://www.youtube.com/watch?v=QKxhi8RbHTs&t=2s>
- [Toolboxwater.nl/toolbox kaart 13](https://www.toolboxwater.nl/toolbox-kaart-13)
- [Toolboxwater.nl/toolbox kaarten 18 A t/m E](https://www.toolboxwater.nl/toolbox-kaarten-18-A-t/m-E)

Laat je goed adviseren over regelgeving en mogelijkheden bij de aanleg van een wasplaats (bijvoorbeeld via je adviseur gewasbescherming of de erfmissiecoach erfmissiecoach.nl)

2. Gebruik de juiste wasplaats voor de juiste machine

Vul of was geen veldspuit of andere machines met gewasbeschermingsmiddelen op een wasplaats met alleen een slibvangput en olieafscheider. Gewasbeschermingsmiddelen komen dan alsnog in de sloot/het riool terecht. Waswater met gewasbeschermingsmiddelen moet altijd apart worden opgevangen en gezuiverd. Het is mogelijk een wasplaats aan te leggen die voor alle typen landbouwmachines geschikt is (combiwasplaats, zie tip 1). Cruciaal is dat er dan twee afvalwaterstromen zijn, gescheiden door een tweewegklep; een stroom voor het afvalwater zonder gewasbeschermingsmiddelen en een stroom voor het water met gewasbeschermingsmiddelen. Is de wasplaats niet overdekt? Dan komt daar nog een derde waterstroom bij, namelijk het van de wasplaats afstromende regenwater.

Meer informatie:

- [Kennisboekje Erfmissie? Natuurlijk niet!](#) > 1.3
- [Toolboxwater.nl/toolbox kaarten 18 A t/m E](https://www.toolboxwater.nl/toolbox-kaarten-18-A-t/m-E)

3. Voorkom emissie tijdens het vullen

Tijdens het vullen van de veldspuit werk je met geconcentreerd gewasbeschermingsmiddel. Als er middel op de verharde ondergrond van het erf terecht komt, kan dit bij een regenbui rechtstreeks (via een straatkolk) in de sloot terecht komen. Omdat het om onverdund middel gaat, is de concentratie die in de sloot terecht komt relatief hoog. Zorg dat altijd absorptiemateriaal (zand, kattengrit) aanwezig is om

gemorst middel op te ruimen. Dit geldt niet alleen bij het vullen van de veldspuit, maar ook bij het vullen van de pootmachine, zaaimachine, rugsput, enz.

Wanneer de machine op het erf wordt gevuld, doe dit dan bij voorkeur op een wasplaats (zie tip 1). Zorg er bij het vullen (zowel op het erf als op het perceel) altijd voor dat de afstand tot de sloot ruim is, bij voorkeur minimaal 5 meter. Dit kan door gebruik te maken van een langere vulslang. Of plaats de veldspuit niet met de vulunit naast de sloot, maar andersom. Dan is er meer ruimte tussen het punt van vullen en de sloot. Zorg dat afsluitseals niet verwaaien, bijvoorbeeld door ze aan de verpakking te laten zitten of door een apart bakje voor seals te maken. Er zijn momenteel gesloten vulsystemen in ontwikkeling, waarbij morsen is te voorkomen en de toepasser niet wordt blootgesteld aan het gewasbeschermingsmiddel.

Meer informatie:

- [Kennisboekje Erfemissie? Natuurlijk niet!](#) > 1.1.

- Filmpje 'morsen! is dat echt zo erg?'

<https://www.youtube.com/watch?v=BZIZQezMHvE&feature=youtu.be>

- Gesloten vulsystemen:

- <https://www.youtube.com/watch?v=7CJBq4IXCj0>

- <https://www.agro.basf.nl/nl/Nieuws/BASF-Field-News/Uitbreiding-pilotgroepeasyconnect-Closed-Transfer-System.html>

4. Spoel veldspuit op perceel of wasplaats (inwendig reinigen)

Spoel de tank bij voorkeur direct na de bespuiting op het perceel en zorg dat het waswater gelijkmatig wordt verspreid. Voer geen extra spoeling op het erf uit. De spoelsystemen op de veldspuit maken de tank voldoende schoon en voorkomen gewasschade bij een volgende bespuiting. Ben je daar toch niet zeker van? Laat dan het water in de tank na spoelen testen bij een laboratorium. Dan weet je zeker welke concentratie gewasbeschermingsmiddel dit water bevat. Wil je toch extra spoelen? Doe dit dan op een wasplaats, waarbij het afvalwater wordt opgevangen en gezuiverd (zie tip 1).

Meer informatie:

- [Kennisboekje Erfemissie? Natuurlijk niet!](#) > 1.1

- [Toolboxwater.nl/toolbox kaart 12](https://www.toolboxwater.nl/toolbox-kaart-12)

5. Stal veldspuit overdekt

Stal de veldspuit bij voorkeur overdekt, ook tijdens een pauze. Is er geen overkapping? Zet de machine dan op onverhard terrein (minimaal 5 meter van de sloot af) of op een verhard terrein vanwaar het regenwater niet naar de sloot of riolering stroomt, maar infiltreert in de bodem. Dit geldt ook voor stalling van andere machines waarmee gewasbeschermingsmiddelen worden toegepast (zaaimachine, pootmachine, rugsput en inschuurapparatuur, zie tip 8).

Meer informatie:

- [Kennisboekje Erfemissie? Natuurlijk niet!](#) > 1.1

6. Stal kisten overdekt

Stal kisten bij voorkeur overdekt. Als kisten zijn ontsmet, is het verplicht om ze af te dekken of overkapt te stallen. Kunnen niet-ontsmette kisten niet allemaal overdekt staan? Zet de kisten dan op een plaats waar regenwater in de bodem infiltreert. Bijvoorbeeld door gebruik te maken van gras-betonblokken. Of door te zorgen dat het regenwater dat op de kisten valt, wordt opgevangen in een infiltratievoorziening zodat het in de bodem kan infiltreren. Let ook op als er kisten met ontsmet plant- of pootgoed worden aangeleverd op het erf. Zorg ervoor dat deze kisten meteen naar het perceel worden gebracht of op het erf worden gezet op een plek waar het lekwater in de bodem kan infiltreren.

Meer informatie:

- [Kennisboekje Erfemissie? Natuurlijk niet!](#) > 1.4

7. Vang waswater van de kisten op

Zorg ervoor dat waswater van kisten niet in de sloot terecht komt. Dit geldt ook als kisten alleen gebruikt zijn voor geogost product. De beste optie is om het water op te vangen en te zuiveren met een zuiveringssysteem. In verband met de grote hoeveelheid afvalwater is dit alleen mogelijk als het waswater tijdens het kisten wassen wordt hergebruikt (en gedesinfecteerd). Denk aan een gesloten kistenwasser. Het afvalwater dat nog overblijft is met een zuiveringssysteem te verwerken.

Lozing op het riool is toegestaan bij een gehalte aan onopgeloste stoffen van maximaal 300 mg/l (is het gehalte hoger, dan moet via een slibvangput worden geloosd).

Als er geen riool aanwezig is (>40 meter) is lozing van waswater op de bodem toegestaan. Bijvoorbeeld door het waswater op te vangen en verspreid uit te rijden op een perceel. Of door het afvalwater naar een plek te leiden waar het in de bodem kan infiltreren. Dit kan een wei of boomgaard zijn. Indien nodig kun je verhogingen ('dijkjes') aanbrengen om te voorkomen dat het waswater alsnog in de sloot terecht komt. Een andere praktische oplossing is om de kisten op het erf te wassen, waarbij de uitgang van de straatkolk wordt afgesloten. Waswater komt dan in de put van de straatkolk terecht. Het is daaruit met een pomp in een giertank te pompen. Maak de put hierna goed schoon. Vervolgens kun je het waswater verspreid uitrijden.

8. Inventariseer welke machines in aanraking komen met GBM

Wettelijk gezien mogen per jaar maximaal twee machines, waarmee gewasbeschermingsmiddelen zijn toegepast, worden schoongemaakt op het erf. Naast de veldspuit, vallen ook de pootmachine, zaaimachine, rugspuit en inschuurapparatuur, zoals een Pieper-does in deze categorie. Tweemaal wassen op het erf mag alleen als het waswater in de bodem infiltreert. Maak je meer dan twee machines per jaar schoon? Doe dat dan op een wasplaats waarbij het waswater wordt opgevangen en gezuiverd (zie tip 1). Dat kan ook bij een collega in de buurt. Als dit niet mogelijk is, reinig deze machines dan op het perceel (houd minimaal 5 meter afstand tot de sloot).

Meer informatie:

- [Kennistoets Erfemissie? Natuurlijk niet!](#) > 1.1
- [Toolboxwater.nl/toolbox kaarten 18 A t/m E](http://Toolboxwater.nl/toolbox-kaarten-18-A-t/m-E)

9. Voorkom afspoeling vanuit sorteergroend

Veeg het erf bij het sorteren van producten goed aan. Leg de hoop sorteergroend of restanten van producten tijdelijk op een plaats waar regenwater in de bodem kan infiltreren en breng het bij voorkeur terug naar het land.

10. Doe de erfemissiescan of vraag advies

Heb jij emissie onder controle? Of komen er nog gewasbeschermingsmiddelen vanaf je erf in de sloot terecht? Doe de test op www.erfemissiescan.nl en kom erachter!

Heb je vragen over erfemissie? Bijvoorbeeld welk zuiveringssysteem het meest geschikt is voor jouw bedrijf? Welke gesloten kistenwassers er zijn? Of de vloer van de wasplaats nu vloeistofdicht of vloeistofkerend moet zijn? Neem dan contact op met uw adviseur gewasbescherming of de [Erfemissiecoach](#). Zij zorgen voor duidelijke en praktische beantwoording van uw vraag.